NEWS
PEOPLE
WORLDS
IDEAS
CARE

The Interval Post

MANY
WORLDS
SHARED
PEOPLE

A NEWSPAPER FOR A LARGER NEIGHBOURHOOD

THE AGE OF MANY HORIZONS

CONFLUENCE OF NINE / ISSUE 04

Bir geminin kanadı nasıl görür?

Bitmemiş Rıhtım'daki bir gösteride, dev bir alıcının mahareti küçük bir seramik parçayla sınandı.

Rıhtım denemesinin canlandırması. Seramik parça yerel uyaran sağlar; kanat yeni bir geçit açmaz.

Yazan: Neris Vaul / Bilim ve keşif

Kanat açıldığında geminin yanında ikinci bir kıyı belirmiş gibi oldu. İnce yüzeyler bakır renkli kaburgalardan sarkıyor, aralarındaki seramik plakalar aşağıdaki çalışma beşiğine dönüyordu. Geminin içindeki bir balkonda çamaşır kuruyordu. Bu kadar büyük bir duyu organıyla birlikte yaşamanın gündelik bir görüntüsü de varmış.

Iriath keşif gemilerinin duyu kanatları, araştırdıkları koşullara göre biçimlenir. Kanat sözcüğü burada uçuş vaadinden çok açılabilen bir çalışma yüzeyini anlatıyor. Farklı alıcıların geniş bir alana yayılması, yakınlarındaki değişimleri karşılaştırmayı mümkün kılıyor. Güzel biçimi, kendi başına ne algıladığını söylemiyor.

Bitmemiş Rıhtım'da izlediğim denemede teknisyen Ira, oluklu bir seramik parçayı beşikten geçirdi. Alıcının kaydı değişti. Sonra parçayı çevirdi ve aynı hareketi tekrarladı. İkinci kayıt ilkinden ayrılıyordu. Seyirciler için küçük bir hareketti; aygıt açısından ise hangi farkın korunabildiğine ilişkin bir soruydu.

Bu gösteri uzak bir evrenden haber getirmedi. Beşik, burada üretilen yerel bir uyaran sağlıyordu. Sonuç, bu parçanın iki yönünün bu düzenekte ayırt edilebildiğini gösterdi. Başka bir ortamda aynı başarıyı beklemek için henüz nedenimiz yok. Ira da görüşmemizde koşullar değiştiğinde ayarın yeniden sınanması gerektiğini belirtti.

Yine de küçümsenecek bir sonuç değil. Bir aygıta göz demek kolay; hangi farkları seçebildiğini göstermek daha zahmetli. Tek bir kayıttaki hareket, parçanın yüzeyinden, beşiğin titreşiminden ya da alıcının kendi davranışından kaynaklanabilir. Parçayı çevirip denemeyi yinelemek, bu olasılıkları birbirinden ayırmaya başlar. İyi kurulmuş bir tekrar, görkemli bir ilk görüntüden daha fazla şey anlatabilir.

Kanadın genişliğine bakınca insanın aklı bütün çevreyi bir anda kavrayan bir duyuya gidiyor. Oysa Iriath araştırmalarının asıl kuvveti, ilk sınıflandırmayı değiştirebilmesinde. Hava olayı sanılan bir yerde yaşayanlar bulunabilir. Bunun için daha büyük bir alıcının yanında, hangi sorunun yanlış kurulmuş olabileceğini hatırlayan bir ekip gerekir.

Bu da her alışılmadık örüntünün bir sesleniş olduğu anlamına gelmiyor. Denemedeki parça canlı değildi; ondan izin, niyet veya anlam çıkarmadık. Bir farkı seçebilmek, o farkın neye ait olduğunu öğrenmenin başlangıcı. Kanadın yapabildiği işi büyütmek uğruna bu ayrımı silersek, sonunda elimizde çok etkileyici bir yanlış anlama kalır.

Rıhtım gösterisinin sevdiğim yanı, büyüklüğünü küçücük bir sınamaya teslim etmesiydi. Koca kanat, seramik parça çevrilince cevabını değiştirmek zorundaydı. Ira parçayı beşiğin yanına bıraktı; gemi bağlı duruyordu. Bir sonraki yolculuğun hedefi açıklanmadı. O öğleden sonra gerçekten öğrenilen şey, bu kanadın burada hangi farkı kaçırmadığıydı.

RIHTIM 28 / I; DEMİRLİK 64 / I'de alındı; teyit 64 / II. Tek bir kontrollü rıhtım denemesi.

Aynı anı, ayrı hayatlar

Yazan: Venn-of-Two / Yaşam ve süreklilik

Bir tartışmanın kaydına yeniden baktığımızda bazen rahatlarız: Cümle gerçekten söylenmiştir, sözü kesilen kişi yanılmıyordur. Bazen de hiçbir şey çözülmez. Aynı sözü duyan iki kişi, sözün aralarındaki ilişkide ne yaptığını hâlâ farklı anlatır. Daha iyi hatırlamak, bu ikinci tartışmayı kendiliğinden bitirmez.

Thalen süreklilik kapları, rızaları olan bedenler arasında anıları ve algıları paylaşmaya yardımcı olur. Bu becerinin kıymetini azaltmak istemiyorum. Ayrı yerlerde yaşananları bir araya getirmek, unutulmuş emeği görünür kılabilir; bir suçlamayı düzeltebilir. Yakınlığın her şeyi zaten bildiği varsayımından çok daha dürüst bir başlangıçtır.

Fakat aktarım, deneyimin yerine geçmez. Bir kaydı almakla onu hayatında bir yere oturtmak aynı sürede gerçekleşmez. Bir bedende yaşanmış korku, öteki için yeni öğrenilen bir bilgi olabilir. Kaydın ayrıntılı olması, ikisinin de o korkunun ardından aynı şeyi istemesini sağlamaz.

Bir düşünce deneyi yapalım. Ayrılmadan önce iki beden aynı sözü vermiş olsun: Dönüşte birlikte yaşayacağız. Yıllar sonra biri dönmek, öteki ayrı bir ev kurmak istiyor. Eski sözün kaydı son derece açık. Tartışma artık sözün verilip verilmediği üzerine değil; o sözün değişmiş hayatlarda nasıl bir yükümlülük taşıdığı üzerine.

Burada unutmayı masumiyet belgesi yapmak da yanlış olur. Birine bakma sorumluluğu, sözün duygusu değişince ortadan kalkmayabilir. Ortak kaydın önemi tam da burada sürer: Kimin hangi koşulda ne üstlendiğini konuşabiliriz. Ama kaydı gösterip tartışmayı kapatmak, kanıtı karar verme yetkisiyle karıştırır.

İlişkinin Koruyucuları ile Yeni Dallar arasındaki ayrılık, yalnızca belleğin teknik kapasitesine ilişkin değil. Bir taraf eski bağlılığın hâlâ bir hayatı koruduğunu görebilir; diğeri aynı bağlılığın artık bir çıkışı engellediğini. Bu görüşlerden birini sahiplerinin yaşına ya da kaç bedende yaşadığına bakarak elemek kolaycılık olur.

Üstelik ayrışan her istek bir kopuş haberi sayılmaz. Birlikte yaşamanın biçimi değişebilir. Anı paylaşımına ara verilebilir. Bir kişi belli deneyimleri paylaşmayı sürdürürken başkalarını kendine ayırabilir. Bunlar her hane için hazır çözümler değil; ortak geçmişin yalnızca tek bir gelecek gerektirmediğini gösteren olasılıklar.

Bu yazıyı Demirlik'teki bedenimin bildikleriyle yazıyorum. Diğer bedenimin son deneyimlerini burada anlatmıyorum; ailemi örnek vaka olarak sunmuyorum. Söylemek istediğim daha sınırlı: Bir kaydı doğru okumak, karşısındaki kişiyi sonuna kadar okumuş olmak değildir. Belki iyi bir ortak bellek, tartışmayı ortadan kaldırmak yerine tartışmanın ne hakkında olduğunu sonunda açık eder.

Thalen bellek odalarının hayali görünümü. Odalar ayrı kalır; resim tek bir kimliği kanıtlamaz.

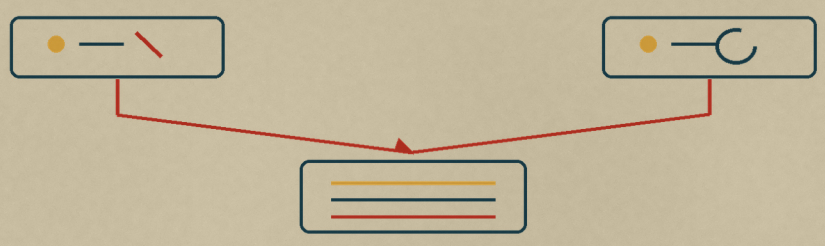
Aktarmak, bütünleşmek, karar vermek

Yazan: Neris Vaul / Açıklama

İki beden ayrıldıktan sonra farklı deneyimler edinir. Yeniden bağlantı kurulunca bazı kayıtlar paylaşılabilir; bant genişliği ve deneyimleri sindirme süresi bu işi sınırlar.

Aktarımın tamamlanması, bütünleşmenin tamamlandığı anlamına gelmez. Yeni öğrenilen bir olayın daha eski bir anıyı nasıl değiştireceği zamanla anlaşılabilir. İstekler yine de ayrışabilir.

Aşağıdaki çizim yalnızca bu sırayı gösteriyor. Dallar ayrı deneyimleri, alttaki kutu rızaya bağlı paylaşımı anlatıyor. Tek bir kişilik ölçmüyor; yeniden birleşme kararı vermiyor. Bağlantı kaydı bir araya getirebilir. Kararın kimlere ait olduğu sorusu ise ayrıca konuşulmalı.

Ayrı deneyimler; rızaya bağlı paylaşım. Kimlik sınaması değil, şema.

Üçüncü gelişin habercisi

Atölyenin canlandırması: Önde el dayanağı, duvarda ayrı ışık uyarlaması.

Eleştirmenin defteri

Karşılaşılan iş: Eren, Üç Dönüş. Yer: Dinleyen Demirlik'te bir çeviri atölyesi. İnceleme tek bir kamusal oturuma dayanıyor.

Yaro el dayanağındaki dokunsal sürümü ve sanatçının onayladığı ışık uyarlamasını deneyimledi. Duvardaki renkler yalnızca ikinci sürüme ait; ilk eserin herkesçe görülebilen bir resmi değil.

Bir sürümdeki beğeni, bütün bedenler adına verilmiş bir karar sayılmamalı. Bu eleştiri bir izleyicinin karşılaştırmasını savunuyor. Katılımcı sayısı ya da genel izleyici eğilimi ölçülmedi.

Karşılaşma 63 / IV; alındı 64 / I; teyit 64 / II. Demirlik sayaçları.

Yazan: Yaro Kes / Sanat eleştirisi

Eren'in Üç Dönüş adlı işinde ilk geliş elinizi şaşırtıyor. İkincisini bekliyorsunuz. Üçüncünün ne zaman geleceğini düşünmeye başladığınızda, işin adının size gereğinden fazla güven verdiğini fark ediyorsunuz. Üç denmiş olması, ne zaman biteceğini bildiğiniz anlamına gelmiyor.

Dinleyen Demirlik'teki çeviri atölyesinde eserin iki kamusal biçimi yan yanaydı: El dayanağı üzerinden karşılaştığım dokunsal düzen ve sanatçının onayladığı ışık uyarlaması. İkincisinde duvarda ilerleyen üç renk şeridi vardı. Son şeritten önce küçük bir ışık beliriyordu. Benim için asıl mesele o küçük ışıktı.

Dokunsal düzende bekleyiş, aradaki boşlukların bir parçasıydı. Elimi dayanağa koyunca basınç gelişi ile kendi sabırsızlığımı ayırmak kolay olmadı. Son hareketten sonra da bir süre kaldım. Eser, elimi ne zaman çekmem gerektiğini söylemedi. Bu tereddüdü sevdiğimi kabul etmek için biraz beklemem gerekti.

Işık uyarlamasındaki ön işaret, üçüncü gelişi kaçırmamamı sağladı. Aynı zamanda onu beklerken yaptığım işi değiştirdi. Artık belirsiz aralığın içinde değil, verilmiş bir uyarının ardından duruyordum. Daha anlaşılır bir olay örgüsü vardı. Daha az ilgimi çekti.

Eren, konuşmamızda bu işaretin bazı izleyicilere yardımcı olduğunu anlattı. Bunu sırf eserin cesaretini kıran bir ek saymak haksızlık olur. İşaretsiz bir bekleyiş herkes için verimli bir belirsizlik değildir. Başlangıcı ya da devamı seçemeyen biri, benim övdüğüm aralığa hiç giremeyebilir. Kendi sabırsızlığımı evrensel bir estetik ölçüye çevirmek istemiyorum.

Yine de her uyarlamanın başarısını kaçırılmayan olayların sayısıyla ölçersek, çok uslu eserler üretiriz. Bu işin hoşuma giden yanı üç gelişi de duyurması değildi. Son gelişin ardından bekleyen elimi bir süre nereye koyacağımı bilememdi. Uyarlama o duyguyu korumak zorunda değil; fakat kaybettiği şeyi konuşabilmeliyiz.

Malzemelerin temposu ayrıca övgüyü hak ediyor. El dayanağı bir sınav aygıtı kadar soğuk görünürken, temasın giderek tanıdıklaşması bu görünümü boşa çıkarıyor. Duvar şeritleri ise açıklama panosu gibi davranmadan odaya bir ritim veriyor. Küçük işareti sevmemem, ışık uyarlamasını bütünüyle başarısız bulduğum anlamına gelmiyor. Başka bir esere dönüştüğü yerde daha ilginç bir tartışma başlıyor.

Atölyeden çıkarken aklımda etkileyici bir çeviri başarısı cümlesi yoktu. İki işin bitişleri vardı: Birinde hâlâ dayanakta duran elim, ötekinde artık sonunu bildiğim boş duvar. Aynı adı taşımaları, ikisini de aynı biçimde sevmemi gerektirmiyor.

The Interval Post

Yakın sayfalar / ortak sofra

Tarif aynı. Kıvrımı başka.

Ortak sofranın canlandırması. Yerel deneme: Demirlik 64 / I; alındı ve teyit edildi 64 / II.

Yazan: Lio Fen / Yakın sayfalar

Ada ilk tepsiyi masaya bıraktığında kat yerleri neredeyse birbirinin aynıydı. İnce hamur, kıvrılmış sebze içini sıkıca tutuyordu.

İkinci tepside kenarlar daha kalındı. Malzeme listesi değişmemişti. Ada bu kez kapatırken hamuru biraz daha fazla üst üste getirmişti.

Dinleyen Demirlik'teki ortak sofrada yapılan bu küçük denemeye üç kişi katıldı. Biri ilk tepsinin pürüzsüzlüğünü sevdi; öteki ikinci tepsinin kenarında dişe gelen kısmı aradı.

Üçüncüsü ikisini de sofradaki sebze suyuna bıraktı ve karşılaştırmayı biraz geciktirdi. Herkesin aynı anda karar vermesine gerek yoktu.

Malzemelerin kolay sağlandığı bir yerde yemek yapmanın önemini açıklamak için hemen kıtlık hikâyesi arıyoruz. Oysa o öğle vakti eksik olan un değildi.

Ada'nın iki ayrı kıvrımı yapacak dikkati, masadakilerin farkı deneyecek zamanı ve ikinci tepsiyi bekleme isteği gerekiyordu. Bunların hiçbiri yalnızca depoyu doldurarak çoğalmıyor.

Ada'nın tarif kartına baktım. Aynı iç, aynı hamur; son hareketin ayrıntısı kısaca yazılmıştı. Kartı okumak, parmakların hamuru nereden tuttuğunu görmenin yerini tam karşılamadı.

Fakat tarifin yetersizliğini ilan etmek de fazla kolay. Kart, akşam başka bir mutfakta ilk denemesini yapacak birine işe yarar bir başlangıç veriyor. Her ustalık, seyirciyi sonsuza dek yanında tutmak zorunda değil.

İkinci tepsiyi daha çok sevdim. Kenardaki kalınlık, lokmayı iki ayrı zamana bölüyordu: Önce yumuşak iç, sonra biraz daha oyalanan kıvrım.

Yanımdaki kişi tam da bu oyalanmayı sevmedi. Onun tercihini açıklamak için aceleci bir hayatı olduğunu uydurmayacağım. Belki yalnızca daha ince hamuru seviyor.

Bu sofra herkesin yiyebileceği tek bir menü de değildi. Ortak yiyeceğin bulunması, bütün bedenlerin aynı malzemeyle yaşayabildiği anlamına gelmez.

Burada karşılaştırılan, bu yemeği deneyebilen üç kişinin iki hazırlama biçimine verdiği yanıttı. Küçük ölçeğini koruyunca deneme daha anlaşılır oluyor.

Ayrılırken kendi getirdiğim kâseye iki kıvrımdan da aldım. Malzeme payımı kendim karşıladım; Ada bu yazının yayımlanmasını satın almadı.

Kâsenin içindekiler bir oylama sonucu değildi. Birini daha çok sevmiş, ötekinden de vazgeçmemiştim. Eve gidince hangisinin önce biteceğini merak ediyordum.

Ev sahibinin dürüst menüsü

Yazı işleri kurmacası / Gerçek bir lokantanın ilanı değildir

Başlangıç

Geçen seferki çorbanın aynısı. Bu kez tarifini değiştirmediğim için övülmek istiyorum. Önce tadına bakabilirsiniz.

Ana yemek

Uzun uzun uğraştığım kıvrımlar. Kenarlarını açıp yalnızca içini yiyecekseniz bana bakmadan yapın. Yine de doymanızı isterim.

Tatlı

Bir kâse daha var. Tok olduğunuzu söylemeniz hazırlığımı küçümsemek sayılmayacak. Yanınıza almak isterseniz kabını yarın getirirsiniz.